

Чисніков Володимир Миколайович,
доктор юридичних наук, доцент,
головний науковий співробітник ДНДІ
МВС України, м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0003-2020-7298

ШВЕЙЦАРСЬКИЙ ПРОФЕСОР РУДОЛЬФ РЕЙСС – ЗАСНОВНИК ПЕРШОГО В ЄВРОПІ ІНСТИТУТУ НАУКОВОЇ ПОЛІЦІЇ (КРИМІНАЛІСТИКИ) (ДО 155-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

У статті висвітлено життєвий шлях і творчу діяльність відомого швейцарського вченого Рудольфа Арчібальда Рейсса (1875–1927) – одного з основоположників криміналістики, доктора хімії, професора Лозаннського університету, засновника першого у світі Інституту наукової поліції (криміналістики) (1908 р.), який сприяв створенню в Російській імперії перших вітчизняних кабінетів науково-судової експертизи та готував для них наукові кадри. Його праці “Словесний портрет” (1911 р.), “Про судову фотографію. Посібник для чинів поліції та судової влади” і “Наукова техніка розслідування злочинів” (обидві – в 1912 р.) були перекладені на російську мову, видані в Петербурзі, і стали навчальними посібниками для вітчизняних криміналістів і судових діячів.

Ключові слова: Рудольф Рейсс, Лозаннський університет, Інститут криміналістики, кабінети науково-судової експертизи, історія криміналістики.

Рейсс Рудольф Арчібальд (Rodolphe Archibald Peiss) народився 8 липня 1875 року в м. Хауз Великого герцогства Баден, що входило до складу Німецької імперії [1, с. 277]. Його нащадками були євреї-банкери з Франкфурта, які прийняли християнство. Батько Рудольфа – Фердинант Рейсс і мати Поліна Сабіна Анна Габріель Зойттер фон Летцен займалися сільським господарством і виноробством. Сім'я була багатодітною – 10 дітей. Рудольф народився восьмою дитиною, ріс здібним і допитливим хлопчиком. Його дитинство та юність минули в м. Карлсруе, де розташовувався маєток Рейссів.

Як відзначають біографи вченого, він ще в дитинстві вирішив присвятити своє життя боротьбі зі злочинністю. Справа в тому, що коли хлопчиків було 10 років, на їх маєток напали розбійники, які поранили батька і забрали майно. Злочинці тоді так і не були спіймані [2, с. 13].

У 1893 році Рудольф закінчив гімназію і, бажаючи отримати вищу освіту, переїхав до Швейцарії, де вступив на факультет природничих наук Лозаннського університету. У студентські роки він усвідомив, що для успішної боротьби зі злочинністю слід надати кримінальній поліції природничі лабораторії, а вчених-натуралістів зробити криміналістами. За першими порадами він навіть звертався

© Chysnikov Volodymyr, 2020

до відомого французького криміналіста, глави служби ідентифікації префектури поліції Парижа Альфонса Бертільйона, який порадив йому вивчати природничі науки та юриспруденцію. Згодом Рейсс став його учнем, однодумцем і послідовником.

Через чотири роки Рудольф з відзнакою закінчив університет, а ще через рік захистив докторську дисертацію з хімії. З цього часу він починає займатися практичною фотографією і незабаром очолює фотографічну діяльність в університеті, стає головним редактором “Швейцарської газети фотографів”, а потім – “Швейцарського журналу фотографії”. За твердженням професора Еріка Сапена, до наших днів збереглося більше 10 000 фотографій Рейсса.

У 1901 році доктор Рейсс набув швейцарського громадянства і почав викладати основи фотографії студентам університету, а наступного року запровадив університетський курс “Судова фотографія”. Особливою популярністю у студентів, які вивчали право, користувалися лекції та практичні заняття доктора Рейсса із сигнальної фотозйомки – особливої системи фотографування, коли злочинець фотографувався у фас, збоку і у три чверті обороту. Такий спосіб фотографування здійснювався для ідентифікації злочинців за їх антропометричними даними, винайденим Альфонсом Бертільйоном. Згодом приват-доцент доктор Рейсс стає ординарним професором криміналістики Лозаннського університету. Одночасно він за сумісництвом працював з професором Бурже в госпіталі (кантон Ваад), брав участь у створенні першого у Швейцарії рентгенівського відділення.

Довгий час доктор Рейсс займався криміналістичною та судово-експертною діяльністю, поєднуючи знання вченого і практичного діяча. З метою ознайомлення з життям злочинного світу він майже шість років провів серед злочинців Парижа, Лондона, Берліна та інших великих європейських центрів, вивчаючи їх жаргон і німу мову. Серед фахівців доктор Рейсс користувався заслуженою репутацією “блискучого за доказовістю, винахідливого за прийомами, поважного наукового експерта у всіх галузях судової експертизи”.

Учений мав ґрунтовані юридичні знання, використовував новітні дані природних і технічних наук. Він удосконалив систему словесного портрета (огляд та ідентифікація особистості), запропоновану А. Бертільйоном.

На початку ХХ століття виходять наукові праці Р.А. Рейсса: “Судова фотографія” (1903 р.), “Підручник зі словесного портрета” (1905 р., 1914 р.), “Підручник з наукової (технічної) поліції” (1911 р.), “Крадіжки і вбивства” (1911 р.) та інші, які принесли йому світову популярність.

У 1906 році доктор Рейсс призначений “екстраординарним професором наукової фотографії із застосуванням судово-медичних досліджень” та очолив криміналістичний відділ на юридичному факультеті. У тому ж році він брав участь у 6-му Міжнародному конгресі кримінальної антропології в Турині, де мав можливість зустрітися з Чезаре Ломброзо, Сальваторе Оттоленгі, Едмоном Локард і іншими всесвітньо відомими вченими-криміналістами. Стажувався в Парижі у Альфонса Бертільйона.

Через два роки, встановивши тісний контакт із кримінальною поліцією та адміністрацією кантону Ваад, він на свої особисті кошти заснував при університеті

перший у Європі Інститут наукової поліції (криміналістики), створивши одну з перших експертних криміналістичних лабораторій і курси з вивчення працівниками поліції наукових методів дослідження речових доказів.

Таким чином, у 1909 році Лозаннський університет завдяки зусиллям доктора Рейсса став першим навчальним закладом, де майбутні юристи могли вивчати такі дисципліни, як кримінальне право, хімію, анатомію, судову фотографію, а також отримати диплом фахівця з науковим методам ведення розслідування кримінальних злочинів.

У інституті, крім швейцарських поліцейських, також проходили стажування криміналісти з різних країн світу: Румунії, Сербії, Греції, Люксембургу, Бразилії, зокрема і Російської імперії. За заслуги в підготовці кадрів для судових і поліцейських установ іноземних держав, а також значний внесок у розвиток криміналістичної науки доктор Рейсс був нагороджений медаллю Янсена (Паризька академія наук), орденом Почесного легіону (Франція), орденом *Tabatiere imperial* (Російська імперія) та іншими нагородами.

Про Рейсса збереглися цікаві спогади. Він був високий на зріст, а рисами обличчя нагадував Шерлока Холмса – відомого героя творів письменника Конан Дойля. Розповідали, що через вроджений дефект кровообігу з молодого людиною відбувалися дивні історії. Одного разу він знепритомнів і його визнали мертвим. Коли під час похорону труну з тілом Рейсса поставили на катафалк, він прокинувся і пережив шоківий стан. Однак хвороба не завадила йому бути пристрасним курцем. Він міг викурювати в день по кілька десятків сигарет, а згодом, наслідуючи Шерлока Холмса, почав палити люльку.

Про Рейсса-співрозмовника ходили навіть анекдоти. Одного разу його запросили в гості в один багатий будинок, де вчений з властивою йому пристрасстю захоплено почав розповідати господарині про поліцейські проблеми. Після прослуханої професорської лекції хазяйка будинку більше його в гості не запрошувала [3, с. 362].

Слід сказати, що професор Рейсс тісно співпрацював з російськими правознавцями і судовими діячами. Учений значною мірою сприяв створенню в Росії перших вітчизняних судово-експертних установ – Кабінетів науково-судової експертизи і підготовки наукових кадрів з питань криміналістики і судової експертизи. У червні – серпні 1911 року він читав курс лекцій та вів практичні заняття для групи російських судових діячів на чолі зі старшим юрисконсультом Міністерства юстиції професором С.М. Трегубовим, які приїхали до Лозанни. Група складалася з чинів прокурорського нагляду і судових слідчих різних судових округів, одного помічника військового прокурора, а також кандидатів на посади по судовому відомству, “бажаючих вдосконалити свої знання на користь батьківщини з подальшим служінням здійсненню правосуддя”.

Програма курсу доктора Рейсса складалася з 40 лекцій, в яку входили такі теми: 1) огляд на місці злочину; топографічне дослідження місцевості, дослідження трупа, кров’яних плям, відбитків пальців (дактилоскопія), слідів ніг, слідів знарядь злочину, інших різноманітних слідів та плям; 2) прийоми дослідження посягань

проти майна, зокрема підпалів; 3) підробка: вишкрібання, витравлення і вимивання тексту, підробки підпису і взагалі почерку (порівняння почерків); 4) підробка цінних і грошових знаків, марок тощо; 5) відновлення спалених документів; 6) прояв таємних (невидимих для очей) листів і дешифрування умовних знаків.

На заняттях слухачам демонстрували відповідні технічні прийоми розшуку, збереження і дослідження слідів злочину і речових доказів, різні інструменти, які були знаряддями злочину. Їх знайомили з науковими роботами із судової фотографії, фотометрії, мікрофотографій і дактилоскопії, а також з деякими найбільш цікавими в науковому плані актами (висновками).

Крім лекційних занять, російські юристи відвідували професорську лабораторію, де детально знайомилися з її обладнанням та приладами і проводили лабораторні дослідження. При цьому лаборант професора Рейсса Франсуа Готьє давав бажаним детальні роз'яснення та допомагав при проведенні робіт та дослідів.

Після закінчення навчання в Лозанні росіяни за пропозицією Рейсса відвідали Париж, де ознайомилися з організацією у Франції судової поліції та поліцейського розшуку, діяльністю кабінету судової ідентифікації знаменитого Альфонса Бертільйона, а також відвідали кілька французьких місць позбавлення волі [4, с. 24].

У 1911–1912 роках в С.-Петербурзі вийшли російською мовою твори доктора Рейсса “Словесний портрет” (1911 р.), “Про судову фотографію. Посібник для чинів поліції і судової влади” і “Наукова техніка розслідування злочинів” (обидві – в 1912 р.). Остання праця за розпорядженням Департаменту поліції була розіслана кількістю 900 примірників чинам розшукових відділень як навчальний посібник.

У травні 1912 року вчений на запрошення російського міністерства юстиції приїхав у С.-Петербург і кілька днів читав лекції в Олександрівській військово-юридичній академії та імператорському Училищі правознавства. Його лекції супроводжувалися демонстрацією різних знімків та обладнання. На лекціях були присутні не тільки слухачі академії і вихованці училища, а й багато чинів цивільного і військового судового відомства, сенатори та інші особи, які цікавилися прогресом судової справи.

Професор Рейсс разом з офіцерами-слухачами Олександрівської військово-юридичної академії також відвідав Центральне реєстраційне бюро Департаменту поліції, де завідувач VIII діловодствам В.І. Лебедев ознайомив відвідувачів з організацією і проведеними науковими дослідженнями, а також експонатами “Музею карного розшуку і техніки розкриття злочинів”. Головне призначення музею – не тільки служити як навчально-показовий матеріал при підготовці майбутніх чинів розшукової поліції, але і “для вироблення вказівок інструкційного характеру щодо застосування сучасних удосконалених прийомів розкриття злочинів у підвідомчих Міністерству внутрішніх справ органах карного розшуку” [5, с. 944].

Перебуваючи у столиці Російської імперії, доктор Рейсс також відвідав Санкт-Петербурзький Будинок попереднього ув'язнення та Одиночну тюрму. У супроводі свого учня доктора Ернста Пфедфера і члена Берлінської спілки

© Chysnikov Volodymyr, 2020

державознавства Ж.В. Ван-дер-Флюхта він оглянув арештантські та господарські приміщення цих установ. Необхідні пояснення закордонним відвідувачам давали старший юрисконсульт міністерства юстиції дійсний статський радник М.С. Трегубов, інспектор Головного тюремного управління дійсний статський радник М.Ф. Лучинський, помічник С.-Петербурзького губернського тюремного інспектора граф де Рошефор, помічник прокурора С.-Петербурзького окружного суду Ненарокомов, а також начальники зазначених місць ув'язнення. Відомчий журнал “Тюремний вісник” незабаром інформував читачів, що “відвідувачі куштували арештантську кашу, яка їм сподобалася”, а особливо – чорний хліб та квас. Після огляду професор Рейсс у книзі почесних відвідувачів С.-Петербурзького Будинку попереднього ув'язнення зробив такий запис: “Зачарований своїм першим відвідуванням російської в'язниці”. В аналогічній книзі “Одиночної в'язниці” він написав: “Огляд Одиночної в'язниці” – дуже цікавий і повчальний, ми висловлюємо вдячність керівнику, пану начальнику в'язниці, а також захоплюємося чудовим порядком в управлінні цією в'язницею” [6, с. 191–192].

Після прийняття Міністерством юстиції рішення про створення при прокурорі С.-Петербурзької судової палати кабінету науково-судової експертизи доктор Рейсс висловив готовність спеціально провести заняття з особами, яких планують призначити керівниками цієї установи. Згодом до Лозанни були відправлені “для всебічного вивчення судово-технічної експертизи” майбутній керівник кабінету А.Н. Попов і його помічник С.М. Потапов. Учений також рекомендував Міністру юстиції Росії на посаду помічника керуючого кабінетом свого колишнього учня і співробітника Інституту наукової поліції, доктора природничих наук і хімії Е.Г. Пфеффера. Його він характеризував як людину, якій “з повною гарантією на успіх може бути доручена не лише посада помічника керуючого кабінетом, а й роль викладача судової техніки [7, с. 16]. Як показали подальші події, професор Пфеффер повністю виправдав сподівання. Він не тільки проводив експертизи, але й вів при С.-Петербурзькому КНСЕ практичні заняття і читав курси криміналістики та судової експертизи.

9 грудня 1912 року, в день відкриття С.-Петербурзького кабінету науково-судової експертизи, доктор Рейсс надіслав з Лозанни телеграму, в якій, зокрема, передавав “гарячі привітання” і висловлював надію на принесення кабінетом “користі правосуддю і російській державі”. У відповідь Міністр юстиції І.Г. Щегловітов телеграфував вченому: “Зібравшись сьогодні на урочисте свято освячення кабінету науково-судової експертизи, який значною мірою зобов'язаний вам своїм виникненням, усі присутні піднімають келихи за ваше здоров'я, дорогий професоре, і плекають надію знову побачити вас у своєму середовищі” [7, с. 16].

Улітку 1913 року доктор Рейсс відвідав декілька країн Південної Америки, де протягом трьох місяців читав свої лекції з техніки сучасного карного розшуку та судово-медичної експертизи. Журнал “Вісник поліції” повідомляв про цікаві умови запрошення знаменитого криміналіста на південно-американський континент. Зокрема, він отримав безкоштовний проїзд туди і назад у 1-му класі

пароплавів та поїздів, а також безкоштовні переїзди по континенту. Крім того, професору надавали щоденне харчування, а його гонорар за кожний лекційний тиждень становив 50 000 франків. “Такі щедрі умови, – повідомлялося в замітці, – запропоновані професору Рейссу, доводять, яке велике значення у справі боротьби із сучасною злочинністю надається в Америці науковому і технічному обґрунтуванню розшукових прийомів, коліскою яких є, однак, не Новий, а Старий світ, тобто Європа. На допомогу відомій практичній спритності американських детективів, в особі професора Рейсса, прийшла тепер в Америку розроблена в Європі теорія розшукового мистецтва, якому в недалекому майбутньому належить спрямуватися в точну науку”[8, с. 948].

У квітні 1914 року директор Інституту наукової поліції при Лозанському університеті професор Рейсс взяв участь у роботі Першого міжнародного конгресу судової поліції, який проходив у Монако. У своїй доповіді він, зокрема, пропонував скрізь увести систему класифікації дактилоскопічних відбитків, запропоновану аргентинським криміналістом Х. Вучетичем, ґрунтуючись на її простоті [9, с. 187].

На початку літа того ж року доктор Рейсс прийняв помічника керуючого Одеським кабінетом науково-судової експертизи Є.С. Єльчанинова, який відвідав Лозаннський інститут наукової поліції “з науковою метою”. Професор Рейсс запропонував йому взяти участь у проведенні ряду експертиз та досліджень інституту. За його дорученням російський колега провів порівняння двох почерків і дослідження крові на газеті, в яку, як передбачалося, була загорнута голова вбитого чоловіка.

Крім того, в професорській лабораторії Євген Семенович ознайомився з іншими цікавими в науковому плані дослідженнями. Наприклад, пізнавальним було фотографічне дослідження кредитних квитків Англо-Єгипетського банку нового випуску; досвід виготовлення штучної руки, за допомогою якої злочинці могли залишати на предметах відбитки пальців, які візуально нічим не відрізнялися від справжніх.

Завдяки люб’язності професора Рейсса і його колеги доктора Бурнієра Е.С. Єльчанинову вдалося ознайомитися з розробленими в їх лабораторіях методами відновлення за допомогою гальванопластики предметів, які були знаряддями злочину. Швейцарські вчені-криміналісти показали йому деякі виявлені ними прийоми, якими користуються злочинці з метою отримання водяних знаків на підроблених документах і фальшивих паперових грошах [10, с. 136–137].

Зацікавили Єльчанинова і дослідження людських екскрементів, що проводилися співробітником інституту доктором Ван-Ледденом, а також сконструйований ним спеціальний прилад, у якому перед початком проведення аналізу оброблялися водою на ситах екскременти людини. Можна здогадатися, що, досліджуючи цю “інтимну” тему, одеському практиканту лозаннські колеги не забули розповісти про курйозний випадок, який стався з доктором Рейссом. Одного разу в його власний будинок, розташований у Пюлле, поблизу Лозанни, коли не було господарів, проник злодій і викрав з будинку цінні речі. Пошуком злочинця

зайнявся особисто доктор Рейсс, який незабаром викрив його за ... екскрементами, які той залишив на місці злочину.

Під час Першої світової війни, в 1914–1915 роках, доктор Рейсс на запрошення уряду Сербії займався розслідуванням злочинів австро-угорської, німецької та болгарської армії відносно мирних жителів. Завдяки швейцарській пресі та виданій ним книзі [11] доктор Рейсс повідав світовій громадськості про злодіяння австро-угорської, німецької та болгарської армій, скоєні в Сербії. У 1919–1920 роках він брав участь у Мирній конференції в Парижі як делегат-експерт з боку уряду Королівства сербів, хорватів і словенців.

Після закінчення війни Рейсс повернувся в Лозанну і передав керівництво Інститутом наукової криміналістики своєму асистенту Марку Бішофу, який згодом став професором. Сам же переїхав на постійне місце проживання до Сербії і до кінця свого життя проживав у Белграді, в будинку, який йому на знак подяки подарував югославський король Петро.

Проживаючи в Белграді, вчений підтримував тісні зв'язки з російськими емігрантами, які оселилися у столиці королівства, зокрема з колишнім сенатором, ученим-криміналістом С.М. Трегубовим. Разом з ним і за підтримки професора М.П. Чубинського вони в 1926 році організували в Белграді музей та Інститут криміналістики.

Не забував професор Рейсс і своїх учнів, які залишилися в радянській Росії. На початку 20-х років до нього з листом звернувся С.М. Потапов, який обіймав посаду начальника науково-технічного відділу управління карного розшуку НКВС РСФРР, з проханням посприяти у виписці іноземних журналів із криміналістики. Через деякий час в науково-технічний відділ почали надходити з-за кордону 13 іноземних журналів англійською, французькою та німецькою мовами [12, с. 256].

Помер доктор Рейсс 8 серпня 1929 року від серцевого нападу на 55-му році життя в Белграді, де і був похований на кладовищі "Торсідер". Його серце, за заповітом вченого, помістили в урну на горі Каймакчалан (нині – Македонія) на місці запеклих боїв під час Першої світової війни. "Я любив сербську землю, – писав у заповіті доктор Рейсс, – і радий, що моє серце відпочине і зникне на самій вершині сербських земель, поруч із загиблими товаришами, яких я знав". Пам'ятник доктору Рейссу встановлений у Белграді в 1931 році на знак вдячності швейцарському криміналісту та публіцисту, який відзначився розслідуванням злочинів проти сербського населення під час Першої світової війни.

Німецький дослідник історії криміналістики Ю. Торвальд, відзначаючи внесок ученого в розвиток криміналістичної науки, писав, що професор Рейсс є "одним із найперших борців за створення поліцейських лабораторій, в яких застосовувалися б при розслідуванні злочинів усі досягнення науки і техніки, де здійснювалося б безпосереднє співробітництво вчених і поліції" [3, с. 320].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. За іншими джерелами Р.А. Рейсс народився в м. Гут Хектсберг, земля Баден. Див.: Сегай М.Я. Касьяненко Ю.Я. Рейсс Рудольф Арчибальд. Юрид. енциклопедія. Т. 5. К.: Укр. енциклопедія, 2003.

© Chysnikov Volodymyr, 2020

2. *Трегубов С.Н.* Новейшие приемы расследования преступлений. Вестник Военно-юрид. академии. 1912. № 2.
3. *Торвальд Ю.* Сто лет криминалистики (пути развития криминалистики). М.: Прогресс, 1975.
4. *Парский Н.* Русские юристы в Лозанском университете. Вестник Военно-юрид. академии. 1912. № 2.
5. Музей при Департаменте полиции. Вестник полиции. 1912. № 43.
6. Осмотр С.-Петербургских мест заключения проф. Лозанского университета д-ром Рейссом и группой членов Берлинского общества государственного тюремного вестника. 1912. № 6–7.
7. *Трегубов С.Н.* Первый кабинет научно-судебной экспертизы (история его учреждения и открытия). СПб.: Сенат. тип., 1913.
8. Путешествие проф. Рейсса. Вестник полиции. 1913. № 42.
9. *Лучинский Н.Ф.* Эволюция в системе опознания личности. Вестник полиции. 1916. № 7.
10. *Комаха В.О.* Становлення і розвиток судової експертизи та судово-експертних установ на Півдні України. Одеса: Юридична література, 2002.
11. *Рейс Р.* Как австро-венгры вели войну в Сербии. Расследования, произведенные на местах поданным нейтральной державы проф. Лозанского ун-та Р.А. Рейсом. Пг.: Скобелевский комитет, 1916. 56 с.
12. Органы внутренних дел Российской Федерации. В 2-х томах. Т. 2. Авт. колл.: Белов Е.И., Малыгин А.Я., Мулукаев Р.С. и др. / под ред. С.И. Гирько. М.: ВНИИ МВД России, 2002.

REFERENCES

1. Za inshymy dzherelamy R.A. Reyss narodivsya v m. Hut Khekt-sberh, zemlya Baden. According to other sources, R.A. Reiss was born in Guth Hecksberg, land Baden. See: Segai M.Ya. Kasyanenko Yu.Ya. Flight Rudolf Archibald. Jurid. encyclopedia. Vol. 5. K.: Ukr. encyclopedia, 2003 [in Ukrainian].
2. *Tregubov, S.N.* (1912) Noveyshiye priyemy rassledovaniya prestupleniy. "The Latest Methods of Crime Investigation". Journal of Military Law 2 [in Russian].
3. *Torvald, Yu.* (1975) Sto let kriminalistiki (puti razvitiya kriminalistiki). "One Hundred Years of Criminalistics (Ways of Development of cCriminalistics)". Moscow: Progress [in Russian].
4. *Pariskiy, N.* (1912) Russkiye yuristy v Lozanskom universitete. "Russian Lawyers at Lausanne University". Bulletin of Military Law Academy 2 [in Russian].
5. Muzey pri Departamente politsii. "Museum at the Police Department". Police Bulletin. 1912. No 43 [in Russian].
6. Osmotr S.-Peterburgskikh mest zaklyucheniya prof. Lozanskogo universiteta d-rom Reyssom i gruppoy chlenov Berlinskogo obshchestva gosudarstvovedeniya. Inspection of St. Petersburg places of detention prof. University of Lausanne by Dr. Reiss and a group of members of the Berlin Society for State Studies. Prison messenger. 1912. No 6–7 [in Russian].
7. *Tregubov, S.N.* (1913) Pervyy kabinet nauchno-sudebnoy ekspertizy (istoriya yego uchrezhdeniya i otkrytiya). "The First Office of Scientific and Forensic Expertise (the history of its establishment and opening). SPb.: Senate. type. [in Russian].
8. Puteshestviye prof. Reyssa. The journey of prof. Reiss. Police Bulletin. 1913. No 42 [in Russian].
9. *Luchinskiy, N.F.* (1916) Evolyutsiya v sisteme opoznaniya lichnosti. Evolution in the personality identification system. Police Bulletin 7 [in Russian].
10. *Komakha, V.O.* (2002) Stanovlennya i rozvytok sudovoyi ekspertizy ta sudovo-ekspertnykh ustanov na Pivdni Ukrayiny. "Formation and Development of Forensic Examination and Forensic Institutions in the South of Ukraine". Odesa: Legal Literature [in Ukrainian].
11. *Reys, R.* (1916) Kak avstro-vengry veli voynu v Serbii. Rassledovaniya, proizvedennyye na mestakh poddannym neytral'noy derzhavy prof. Lozanskogo un-ta R.A. Reyssom. How the Austro-Hungarians fought the war in Serbia. Investigations carried out on the ground by the subjects of the neutral state prof. Pg.: Skobelevsky Committee. 56 p. [in Russian].
12. *Belov, E.I., Malygin, A.Ya., Mulukaiev, R.S.* and others (2002) Internal affairs bodies of the Russian Federation. In 2 volumes. Vol. 2. / Ed. S.I. Girko. Moscow: All-Russian Research Institute of the Ministry of Internal Affairs of Russia [in Russian].

Chysnikov Volodymyr,Doct. Sci. (Law), Associate Professor,
Chief Researcher of the State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-2020-7298**SWISS PROFESSOR RUDOLF REISS – FOUNDER OF THE
EUROPEAN FIRST INSTITUTION OF SCIENTIFIC POLICE
(CRIMINAL SCIENCE) (TO THE 155TH ANNIVERSARY
OF THE BIRTH)**

The life and creative activity of the famous Swiss scientist Rudolf Archibald Reiss (1875–1927) – one of the founders of criminology, doctor of chemistry, professor at the University of Lausanne, founder of the world's first Institute of Scientific Police (criminology) (1908). The Russian Empire's first domestic offices of forensic science and trained for them scientific personnel. His works "Verbal Portrait" (1911), "On forensic photography. Handbook for Police and Judiciary" and "Scientific Techniques for Investigating Crimes" (both in 1912) were translated into Russian, published in St. Petersburg and became textbooks for domestic criminologists and judicial figures. During World War I, in 1914–1915, Dr. Reiss, at the invitation of the Serbian government, investigated the crimes of the Austro-Hungarian, German, and Bulgarian armies against civilians. From 1919 to 1920, Dr. Reiss participated in the Peace Conference in Paris as an expert delegate from the Government of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes. After the war, Reiss returned to Lausanne and handed over the management of the Institute of Forensic Science to his assistant Mark Bischoff, who later became a professor. Reiss himself moved to Serbia and lived in Belgrade for the rest of his life, in a house given to him as a token of gratitude by King Peter of Yugoslavia. While living in Belgrade, the scientist maintained close ties with Russian emigrants who settled in the capital of the kingdom, in particular with the former senator, forensic scientist S.M. Tregubov. Together with him in 1926, they organized the Chubynski Museum and the Institute of Criminology in Belgrade.

Keywords: Rudolf Reiss, University of Lausanne, Institute of Forensics, forensic science offices, history of forensics.

Отримано 15.10.2020